

Sygn. akt II CSK 458/07

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSN Barbara Myszka

w sprawie z powództwa P. F.

przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej z siedzibą w P.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 20 lutego 2008 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 28 lutego 2007 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala skargę kasacyjną i zasądza od powoda na rzecz pozwanej 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego

Uzasadnienie

Powód P. F. w pozwie skierowanym przeciwko pozwanej (...) Bank Spółce Akcyjnej w P. domagał się pozbawienia wykonalności tytułów wykonawczych w postaci bankowych tytułów egzekucyjnych oznaczonych numerami WI(...) oraz WI(...), wystawionych przeciwko „N.(...)” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P. oraz powodowi jako poręczycielowi wekslowemu, zaopatrzonych w klauzulę wykonalności

postanowieniami Sądu Rejonowego w P. z dnia 8 listopada 2001 r. wydanymi w sprawach XVII Co (...) i XVII Co (...).

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 5 października 2006 r. oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu, przyjmując za podstawę rozstrzygnięcia następujące ustalenia i wnioski.

W dniu 23 października 1998 r. pozwana zawarła z „N.(...)” Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w P. dwie umowy kredytowe nr P1(...) o kredyt w rachunku bieżącym w wysokości 200.000 zł i nr P1(...) o odnawialny kredyt obrotowy w takiej samej wysokości, związany z działalnością gospodarczą. W celu zabezpieczenia spłaty wymienionych kredytów kredytodawca wystawił po dwa weksle *in blanco* poręczone przez powoda. Strony uzgodniły też, że kredytobiorca podda się egzekucji według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego na podstawie bankowych tytułów egzekucyjnych. Obie umowy kredytowe były zmieniane pięciokrotnie aneksami z 8 stycznia 1999 r., 21 października 1999 r., 12 stycznia 2000 r., 28 stycznia 2000 r. i 27 kwietnia 2000 r.,

Zmiany umowy nr P1(...) dotyczyły podwyższenia kwoty kredytu, wydłużenia terminu jego spłaty, oprocentowania, rozszerzenia zabezpieczenia spłaty poprzez wystawienie przez kredytobiorcę czterech weksli *in blanco* poręczonych przez powoda, terminów wykorzystania określonych limitów kwot kredytowych, kwoty zadłużenia, do której bank mógł wystawić bankowy tytuł egzekucyjny oraz terminu, w którym bank był uprawniony wystąpić o nadanie temu tytułowi klauzuli wykonalności.

Podobnych zmian strony dokonały w umowie nr P1(...). Podwyższyły kwotę kredytu, rozszerzyły zakres jego zabezpieczenia przewidując m.in., że kredytobiorca wystawi w tym celu trzy weksle *in blanco* poręczone przez powoda, zmodyfikowały terminy wykorzystania określonych limitów kwot kredytowych, zwiększyły kwotę zadłużenia, do której bank mógł wystawić bankowy tytuł egzekucyjny, wydłużyły termin do skorzystania przez bank z uprawnienia do wystąpienia o nadanie temu tytułowi klauzuli wykonalności, a nadto postanowiły, że udzielony kredytobiorcy kredyt będzie kredytem nieodnawialnym.

Wszystkie aneksy do obu umów kredytowych podpisane zostały przez strony i powoda jako poręczyciela. W dniu 27 kwietnia 2000 r. kredytobiorca złożył deklaracje wekslowe odnoszące się do obu umów kredytowych zmienionych wzmiankowanymi

aneksami. Jedna dotyczyła czterech weksli - dwóch wystawionych 23 października 1999 r. i dwóch wystawionych 8 stycznia 1999 r. na zabezpieczenie spłaty kredytu nr P1(...), druga - trzech weksli, zabezpieczających kredyt nr P1(...), tj. dwóch wystawionych 23 października 1998 r. oraz weksła wystawionego 8 stycznia 1999 r. Powód będący poręczycielem wszystkich tych weksli wyraził zgodę na treść obu deklaracji wekslowych potwierdzając je własnoręcznym podpisem. Złożył też oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie bankowych tytułów egzekucyjnych obejmujących roszczenia z tytułu poręczenia wekslowego do kwoty 600.000 zł w związku z umową nr P1(...) oraz do kwoty 450 000 zł w odniesieniu do umowy nr P1(...).

16 maja 2001 r. pozwana wystawiła bankowe tytuły egzekucyjne nr WI(...) - na kwotę 226 373,30 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 maja 2001 r., obejmujący roszczenia z tytułu umowy kredytowej nr P1(...) oraz nr WI(...)/ - na kwotę 256 923,96 zł z ustawowymi odsetkami od tej samej daty, dotyczący roszczeń wynikających z umowy kredytowej nr P1(...). Sąd Rejonowy w P. postanowieniami wydanymi 8 listopada 2001 r. nadał tym tytułom egzekucyjnym klauzule wykonalności. Orzeczenia te uprawomocniły się 18 grudnia 2001 r.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał powództwo za bezzasadne. Nie podzielił zapatrywania powoda, że dokonane aneksami zmiany umów kredytowych doprowadziły – zgodnie z art. 506 k.c. - do odnowienia wynikających z nich zobowiązań. Aneksy te zawierały wyraźne odniesienie do poszczególnych postanowień umów pierwotnych i nie wynika z nich, że miały one prowadzić do umorzenia dotychczasowych zobowiązań kredytowych. Nie przewidywały one, że dłużnik ma spełnić inne świadczenie albo to samo, lecz z innej podstawy prawnej. Zmiana czasu, miejsca lub sposobu spełnienia świadczenia, a także zmiana zabezpieczenia wierzytelności, stopy procentowej lub innych ubocznych świadczeń nie stanowi odnowienia zobowiązania. Dokonana przez strony modyfikacja łączących je umów kredytowych stanowiła jedynie zmianę treści dotychczasowych zobowiązań.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 28 lutego 2007 r. oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego, podzielając przyjęte za podstawę tego orzeczenia ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną. Wskazał jednocześnie, że nawet gdyby uznać – do czego nie ma podstaw – że poprzez przyjęcie aneksów do umów kredytowych doszło do odnowienia wynikających z nich zobowiązań, powództwo nie mogłoby być uwzględnione. Kredytobiorca złożył bowiem pozwanej weksle po dacie sporządzenia aneksów, a więc po ewentualnym odnowieniu zobowiązań.

W skardze kasacyjnej w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej powód zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 506 § 1 i 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że brak jest podstaw do zakwalifikowania dokonanych przez strony zmian przedmiotowo istotnych postanowień umów kredytowych jako nowacji, a także przyjęciu, że zachodzą przesłanki określone w art. 506 § 2 k.c. usprawiedliwiające wniosek, iż zawieranie kolejnych aneksów do tych umów stanowiło ich kontynuację.

Drugą podstawę kasacyjną skarżący wypełnił zarzutem naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. poprzez nie rozpoznanie podniesionego w apelacji zarzutu dokonania wadliwego ustalenia przez Sąd pierwszej instancji, że powód podpisał dwa weksle wystawione 23 października 1998 r. przy zawieraniu umowy nr P1(...), podczas gdy faktycznie podpisał on tylko jeden z tych weksli.

Powołując się na tak ujęte podstawy kasacyjne powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu podniesionego w ramach drugiej podstawy kasacyjnej należy stwierdzić, że Sąd Apelacyjny nie naruszył art. 378 § 1 k.p.c. Sąd ten – wbrew odmiennemu zapatrywaniu skarżącego – rozpoznał wywieziony w apelacji zarzut sprzeczności przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i swoje stanowisko w tej kwestii uzasadnił wyczerpująco [str. (...) uzasadnienia wyroku]. Wskazał wyraźnie przesłanki usprawiedliwiające ustalenie, iż w dniu zawarcia umowy nr P1(...) o złotowy kredyt obrotowy [określonej przez skarżącego błędnie jako umowa nr P1(...)], tj. 23 października 1998 r. kredytobiorca wystawił dwa weksle *in blanco* zabezpieczające spłatę tego kredytu, poręczone przez powoda. Odwołał się przy tym nie tylko do postanowienia § 9 ust. 1 umowy w jego pierwotnym brzmieniu, ale także do treści porozumienia wekslowego z dnia 27 kwietnia 2007 r. - podpisanego także przez powoda - potwierdzającego jednoznacznie fakt złożenia pozwanej wymienionych weksli. Skarżący wskazując na uchylenie się przez Sąd drugiej instancji od oceny zarzutu apelacyjnego okoliczności te zupełnie pominął. Zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. nie mógł więc odnieść zamierzonego skutku. Konstatacja ta uzasadniona jest tym bardziej, że skarżący nie podjął nawet próby wykazania, że wytknięte przez niego uchybienie

mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Tymczasem – zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. – naruszenie przepisów postępowania może stanowić podstawę kasacyjną jedynie wtedy, gdy uchybienie to kształtowało lub współkształtowało treść rozstrzygnięcia.

Przechodząc do oceny zasadności pierwszej podstawy kasacyjnej uznać należy, że również wypełniające ją zarzuty naruszenia art. 506 § 1 i 2 k.c. okazały się nieusprawiedliwione.

Według skarżącego, Sąd Apelacyjny dokonał błędnej wykładni wymienionych przepisów przyjmując, że modyfikacja umowy kredytowej polegająca na zmianie przeznaczenia zaciągniętego kredytu, zabezpieczenia jego spłaty, wysokości świadczenia z tego tytułu oraz terminu spłaty nie jest odnowieniem zobowiązania, jak też, że nie ma podstaw do zakwalifikowania w ten sposób dokonanych przez strony w tym zakresie czynności, wobec czego podjęte one zostały z zamiarem kontynuacji dotychczas obowiązujących umów. Odnosząc się do tak skonstruowanych zarzutów trzeba zauważyć, że zawierają one elementy wskazujące na błędne podciągnięcie ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku pod treść zastosowanej normy prawa materialnego. Uchybienie tego rodzaju może być jednak skutecznie kwestionowane w drodze zrzutu błędu w subsumcji, a nie niewłaściwego odczytania znaczenia normy przyjętej za podstawę rozstrzygnięcia.

Nie ma racji skarżący podnosząc, iż wprowadzone przez strony kolejnymi aneksami zmiany postanowień umów kredytowych zawartych w dniu 23 października 1998 r. winny być zakwalifikowane jako odnowienie wynikających z nich zobowiązań.

Zgodnie z treścią art. 506 § 1 k.c., do odnowienia skutkującego wygaśnięcie zobowiązania dotychczasowego dochodzi wtedy, gdy dłużnik w celu umorzenia zobowiązania zobowiązuje się za zgodą wierzyciela spełnić inne świadczenie albo nawet to samo świadczenie, lecz z innej podstawy prawnej. Odnowienie oznacza zatem powstanie nowego zobowiązania między stronami w miejsce dotychczasowego stosunku obligacyjnego. Nowe zobowiązanie musi być zaciągnięte w celu umorzenia zobowiązania dotychczasowego i mieć odmienną treść. W piśmiennictwie i judykaturze podkreśla się, że art. 506 § 1 k.c. nie precyzuje wyraźnie, jak dalece treść nowego (zmienionego) zobowiązania powinna różnić się od treści dotychczasowego zobowiązania, aby można było uznać, że nastąpiła nowacja. Wskazuje się przy tym, że jeżeli strony miały zamiar zaciągnąć nowe zobowiązanie w miejsce dotychczasowego, zmiany treści zobowiązania mogą być niewielkie. Jednakże modyfikacja czasu, miejsca

lub sposobu spełnienia świadczenia, zabezpieczenia, stopy procentowej lub innych świadczeń ubocznych nie prowadzi jeszcze do odnowienia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2002 r., IV CKN 862/00, nie publ. oraz z dnia 30 stycznia 2007 r., nie publ.). Zamiar stron zawarcia umowy odnowienia nie musi być uzewnętrzniiony w sposób wyraźny. Może on zostać wyrażony także w sposób dorozumiany (art. 60 k.c.). Nie można go jednak - na co wskazuje treść art. 506 § 1 zdanie pierwsze k.c., a także § 2 tegoż artykułu – domniemywać. Stosownie do tego ostatniego unormowania, w razie wątpliwości należy przyjmować, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia.

Dokonując wykładni art. 506 § 1 k.c. Sąd Apelacyjny prawidłowo odczytał wskazane wyżej przesłanki warunkujące odnowienie zobowiązania, kierując się m.in. dyrektywą interpretacyjną wskazaną w art. 506 § 2 k.c. Zaakcentował bowiem, iż zamiarem stron wyrażonym w aneksach do umów kredytowych z dnia 23 października 1998 r. nie było umorzenie zobowiązań wynikających z tych umów, a jedynie zmiana ich treści. W konsekwencji trafnie przyjął, że powód nie wykazał, aby podpisanie aneksów do umów kredytowych miało prowadzić do zaciągnięcia nowych zobowiązań w miejsce dotychczasowych. Taka interpretacja woli stron umowy kredytowej nie była zresztą przez skarżącego kwestionowana w drodze odpowiednio skonstruowanego zarzutu.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ orzekł, jak w sentencji.